

Beslutsunderlag

Styrelsen GS Buss AB

Ärendenummer GSB 1.2 – 036/2021

Handläggare: Birgitta Roos

Telefon: 031-732 11 19

E-post: birgitta.roos@sparvagen.goteborg.se

Yttrande om riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering

Förslag till beslut

I styrelsen för GS Buss AB besluta att:

tillstyrka remissen gällande Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering med reservation för de synpunkter som framkommer i bolagets remissvar under rubriken Bolagets bedömning.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret avser att inhämta synpunkter och yttrande gällande förslag på riktlinje mot våldsbejakande extremism (bilaga 1) samt en bedömning över förslag på åtgärder i remissmissivet bilaga 2 (enligt ett tjänsteutlåtande daterat 2020-12-15). Yttrandet avser ett förslag till riktlinje mot våldsbejakande extremism (bilaga 1) samt en bedömning över förslag på åtgärder. Riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers ansvar samt vilka funktioner och förmåga som krävs i arbetet mot våldsbejakande extremism. Även delägda bolag har en skyldighet att förhålla sig till riktlinjen.

I remissmissivet redovisar Stadsledningskontoret ett antal åtgärder som nämnder och styrelser ska ge synpunkter på. GSB berörs främst genom att bolaget ska utse en kontaktperson som kan delta i en förvaltnings- och bolagsgemensam samverkan. Dessutom trycker man på behovet att öka kunskaperna om extremism i den kommunala organisationen. Man skriver också att ett stödjande dokument ska tas fram med råd och rutiner. I riktlinjen ges förvaltningar och bolag uppdraget att identifiera individer med koppling till extremism vid rekrytering av personal vilket är en uppgift som också berör GSB.

GSB redovisar sitt svar på remissen under rubriken **Bolagets bedömning** och har inget ytterligare att anföra om riktlinjen utan anser att den kan tillstyrkas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Bolaget ser inte att riktlinjen har några särskilda ekonomiska aspekter på den ekonomiska dimensionen. Tillämpning av riktlinjen och dess rutiner kan givetvis få en stor ekonomisk konsekvens för den individ som går miste om en tjänst, bidrag eller lokal pga misstankar om extremism eller annan hotande verksamhet eller ideologi.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Arbetet att förebygga miljöer som föder extremism är positivt utifrån den sociala dimensionen. Det borde vara värdefullt att försöka bryta upp slutna miljöer och upplevt utanförskap. Troligen är det allra viktigast att nå fram till unga individer som i för hög grad sätter för stor tillit till extrema uppfattningar.

Samråd

Frågan är inte föremål för samverkan men information har lämnats till de fackliga organisationerna

Bilagor

1. Riktlinje mot våldsbejakande extremism och radikalisering
2. Remissmissiv som också innehåller förslag till åtgärder

Ärendet

Styrelsen har att ta ställning till den föreslagna riktlinjen mot våldsbejakande extremism och radikalisering.

Styrelsen ska tydligt uttrycka om man antar, avslår eller avstår från att yttra sig över riktlinjen.

Remissvaret skall skickas till stadsledningskontoret senast den 30 juni

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelserns ansvar samt vilka funktioner och förmåga som krävs i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Arbetet mot våldsbejakande extremism präglas i stor utsträckning av en föränderlig lägesbild. Händelser i omvärlden kan påverka den lokala situationen i stor utsträckning.

Med hjälp av gemensamma riktlinjer för Göteborgs Stad kan förmågan att motverka våldsbejakande extremism och radikaliserings stärkas genom tydligare ansvarsfördelning mellan kommunens styrelser och nämnder. Genom detta kan stadens arbete effektiviseras.

Kommunstyrelsen beslutade 2019-05-29, § 431, att ge stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. I kommunfullmäktiges budget för 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till nya åtgärder för att motverka den extrema miljön och förebygga radikaliserings. Stadsledningskontoret har tagit fram en riktlinje som ska stärka Göteborgs Stads förmåga i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings och förslag på ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och förvaltningar och bolag. Stadsledningskontoret avser att inhämta synpunkter och yttranden gällande förslag på riktlinje mot våldsbejakande extremism (bilaga 1) samt en bedömning över förslag på åtgärder enligt missivbrevet bilaga 2 (innehållet hämtat från ett tjänsteutlåtande daterat 2020-12-15). Då Stadsledningskontoret bett många förvaltningar och flera bolag om ett ställningstagande tas förslaget om riktlinjen upp som ett styrelseärende.

Området våldsbejakande extremism och radikaliserings anknyter som riktlinjen framhåller till flera verksamhetsområden som kommunen har ansvar för. Kommunerna har enligt Socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och hjälp som de behöver, vilket till stor del handlar om förebyggande insatser. Kommunen har ett särskilt ansvar för barn och unga och ska förhindra att de far illa. Kommunen delar ut olika föreningsstöd samt hyr ut lokaler. Kommunen har ett viktigt uppdrag att ge omsorg till barn och utbilda elever.

Såväl trygghetsfrämjande som brottsförebyggande arbete är något som inryms i det som utgör en kommuns uppdrag enligt den allmänna kompetensbestämmelsen i 2 kap. 1 § Kommunallagen.

Enligt Skollagen ska skolan ska utbilda och fostra aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare som respekterar och bejakar samhällets grundläggande värden.

Den förslagna riktlinjen har kopplingar till många andra insatser som förs i staden, till exempel; Ett jämlikt Göteborg, Dialog och samarbete – ett samlat program för Göteborgs Stad, Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad, Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck, Göteborgs Stads plan mot rasism och hatbrott för att nämna några pågående insatser.

Många program och rapporter har tagits fram de senaste 5 åren och har använts som grund i framtagandet av Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism och som kan utgöra ett stöd för nämnder och styrelser i arbetet, anges nedan som exempel:

Handledning och rekommendationer för att ta fram lokal lägesbild och handlingsplan baseras i hög grad på de utredningar och planer som redan tagits fram nationell, regionalt och lokalt.

Bolagets bedömning

I remissmissivet redovisar Stadsledningskontoret ett antal åtgärder som nämnder och styrelser ska ge synpunkter på. GSB tillhör visserligen inte de direkt utpekade remissinstanserna men GSB berörs åtminstone på ett par sätt. Främst genom att koncernmoderbolaget Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB ska utse en kontaktperson för de två helägda dotterbolagen, som kan delta i en förvaltnings- och bolagsgemensam samverkan. Dessutom trycker man på behovet att öka kunskaperna om extremism i den kommunala organisationen. Man skriver också att ett stödande dokument ska tas fram med råd och rutiner. I riktlinjen ges förvaltningar och bolag uppdraget att identifiera individer med koppling till extremism vid rekrytering av personal vilket är en uppgift som också berör GSB.

Rutiner i stadens rekryteringsprocess utreds fortfarande varför bolaget anser att detta inte bör ingå i den nu föreslagna riktlinjen. När den utredningen är klar kan riktlinjen uppdateras utifrån utredningens slutsatser. Vi anser dessutom att det är svårt att komma åt problemet med våldsbejakande extremism via rekryteringsprocessen utan att riskera hamna i ett läge där lagar och demokratiska värderingar riskerar att sättas ur spel. Som exempel kan nämnas att offentliga arbetsgivare inte får efterfråga människors politiska eller religiösa tillhörighet.

Riktlinjen (bil 1) beskriver i första punkten under rubriken **Ansvarsfördelning**:

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att:

- *inom ramen för sin riskhantering ta reda på om den egna verksamheten är utsatt för otillåten påverkan, brottslighet, bidragsfusk, eller om det på annat sätt kan finnas samröre eller inflytande från individer, grupper och strukturer med koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer.*

Bolagets bedömning är att punkten är problematisk och att om styrelsen ställer sig bakom den innebär detta att bolaget behöver utöka sin personkontroll av befintlig personal samt vid rekrytering.

Bolaget anser att det i riktlinjen lämnas ett betydande tolkningsutrymme kring hur långt Staden som arbetsgivare ska, eller kan, gå ifråga om att aktivt riskinventera eller skapa rutiner för att upptäcka individer som kan ha kopplingar till, samröre med etc, våldsbejakande miljöer. Det vore hjälpsamt med exemplifieringar eller tydligare beskrivning av vad som skulle kunna vara tillämpligt arbetssätt i punkten.

Riktlinjen och åtgärdsförslagen lyfter dessutom behovet av ökad kunskap i den kommunala organisationen om extremism och systemhotande grupper samt ökad riskmedvetenhet vid rekrytering. GSB behöver överväga vilka roller som kan behöva mer kunskap om extremism

och systemhot. Denna del avgör också vilka utbildningsinsatser som kan behövas. I remissmissivet föreslås att ett stödjande dokument med råd och rutiner tas fram. GSB håller med att berörda tjänstepersoner behöver ett mer konkret stöd, till exempel en rutin att förhålla sig till.

Förutom att avvakta det nu pågående arbetet i staden att ta fram en ny rekryteringsprocess samt att bolaget inom ramen för sin riskhantering ska ta reda på om den egna verksamheten är utsatt för otillåten påverkan, brottslighet, bidragsfusk, eller om det på annat sätt kan finnas samröre eller inflytande från individer, grupper och strukturer med koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer så har GSB inget ytterligare att anföra om riktlinjen utan anser att den kan tillstyrkas.